

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

проф. А.Г. Шульгай

“ ___ ” _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліна «МЕДИЧНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»

напрямок підготовки 1201 МЕДИЦИНА

спеціальність 7.12010001 «ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА»

факультет медичний

навчальний рік 2016-2017

Розробники: канд.юрид.наук, асистент кафедри філософії та
суспільних дисциплін Гуменна Н.В.

Схвалено на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін
„ 31 ” серпня 2016 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, професор

І. М. Мельничук

© _____, 2016 рік

© _____, 2017 рік

**Тернопіль
2016**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань: 1201 «Медицина»	Повна
	Спеціальність: 7.12010001 «Лікувальна справа»	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 45		Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст
	Семестр	
		II-й
		Лекції
		10 год
		Практичні
		12 год
		Самостійна робота
		23 год
		Вид контролю
		Залік

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Програма з дисципліни «*Медичне правознавство*» для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти України III-IV рівнів акредитації складена для спеціальності 7.12010001 «Лікувальна справа», галузі знань 1201 «Медицина», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» із кваліфікацією «Лікар» на основі типової програми навчальної дисципліни «Медичне правознавство», розробленої науково-педагогічним колективом опорної кафедри медичного права факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (завідувач кафедри – к.ю.н., доцент І.Я. Сенюта) та затвердженої МОЗ України 24 лютого 2015 року.

Програма складена відповідно до навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст», відповідних кваліфікацій та спеціальностей у вищих навчальних закладах МОЗ України з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики галузевого стандарту вищої освіти України з даного напрямку (наказ МОЗ України №539 від 08.07.2010 р., постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей») і робочих навчальних планів, обговорених і затверджених на засіданні Вченої Ради ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» 31.05.2016 Протокол №18 та введених в дію наказом ректора по університету № 225 від 01.06 2016 р.

МЕДИЧНЕ ПРАВОЗНАВСТВО як навчальна дисципліна

В умовах розбудовчих процесів системи вищої освіти України, у т.ч. медичної освіти, спостерігається певна невідповідність системи підготовки медичних кадрів сучасним викликам й потребам суспільства. Особливо гостро відчувається потреба в оптимізації навчальних програм курсу "Медичне правознавство" для підготовки висококваліфікованих фахівців у цій галузі. З цією метою, нарівні з відповідними організаційно-правовими заходами, слід здійснити узагальнення, аналіз і системне вдосконалення вже напрацьованої на сьогодні науково-методичної та дидактичної бази згаданого навчального курсу, з подальшим її впровадженням у систему підготовки кадрів для охорони здоров'я.

Актуальність введення дисципліни «Медичне правознавство» полягає у поєднанні в навчальному курсі необхідного обсягу знань не лише про чинне законодавство з регулювання здійснення медичної діяльності в Україні, а й систематизованого матеріалу про право на здоров'я та охорону здоров'я як одне з найважливіших і невід'ємних прав людини, правові засади організації охорони здоров'я, механізми правового регулювання заняття медичною діяльністю, захисту прав та законних інтересів суб'єктів медичного права, існуючі правові проблеми у забезпеченні цього права у світі, Європі та Україні, про оцінку різних правових явищ з точки зору науки "медичне право".

Вивчення навчальної дисципліни «Медичне правознавство» здійснюється студентами на 3 курсі, в II семестрі.

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: Фахова підготовка студентів-медиків з метою формування і розвитку їхньої компетенції у галузі медичного права, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навиків у сфері охорони здоров'я, оволодіння достатнім рівнем правової культури та правової свідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я.

Запровадження навчальної дисципліни «Медичне правознавство» нарівні з міцним теоретичним підґрунтям має чітку практичну спрямованість, що забезпечить майбутнім медикам можливість вирішувати в рамках навчального процесу проблемні ситуації, які виникають у правостосунках між пацієнтами та іншими суб'єктами медичного права, виходячи з норм діючого законодавства, медичної етики і деонтології.

Завдання:

- ознайомити студентів із міжнародно-правовими стандартами в галузі прав людини та охорони здоров'я;
- розкрити національне законодавче забезпечення сфери охорони здоров'я, у тому числі надання медичної допомоги;
- висвітлити правовий статус суб'єктів медичних правовідносин;
- викристалізувати форми, способи і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин;
- окреслити правові умови і підстави здійснення окремих видів медичної діяльності;
- охарактеризувати види юридичної відповідальності за професійні правопорушення у царині охорони здоров'я тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійно-категоріальний апарат у галузі медичного права;
- джерела медичного права;
- тенденції нормотворення й державної політики у сфері охорони здоров'я;
- права й обов'язки суб'єктів медичних правовідносин;
- механізми й процедури захисту своїх прав;
- види й підстави юридичної відповідальності за професійні правопорушення;
- правові умови провадження окремих видів медичної діяльності.

вміти:

- самостійно працювати із законодавством України та міжнародними і регіональними стандартами у сфері охорони здоров'я;
- забезпечувати документообіг у закладі охорони здоров'я відповідно до вимог чинного законодавства України;
- здійснювати права та виконувати обов'язки, гарантовані законодавством України;
- створювати умови й підстави для забезпечення прав пацієнтів;
- звертатись за захистом своїх прав й адекватно реагувати на порушення прав інших суб'єктів медичних правовідносин;
- забезпечувати розгляд звернень громадян згідно з законодавством України;
- ефективно використовувати арсенал експертиз та механізми контролю якості медичної допомоги;

правильно оцінювати наслідки професійної діяльності медичних і фармацевтичних працівників.

Схвалено на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін
„ 31 ” серпня 2016 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, професор

І. М. Мельничук

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Медичне правознавство» складається із 6-ти тем.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- А) лекції;
- Б) практичні заняття (семінарські заняття);
- В) самостійна робота студентів;
- Г) консультації.

Лекції охоплюють основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни, розкривають основні проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття (семінарські заняття) передбачають детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни з викладачем і формування вміння та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань та вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота студентів передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом, а саме самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Консультації (індивідуальні або групові) проводяться з метою допомоги студентам розібратись та роз'яснити складні для самостійного осмислення питання, вирішити складні проблеми, які виникли при самостійному опрацюванні навчального матеріалу при підготовці до практичного заняття, підсумкового заняття або перед іспитом.

Під час вивчення дисципліни використовують адекватні методи навчання.

За джерелами знань використовують методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, вирішення задач. За характером логіки пізнання використовуються методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Медичне правознавство

Конкретні цілі:

- володіти необхідним понятійно-категоріальним апаратом у галузі медичного права, знати види джерел медичного права, тенденції нормотворення й державної політики у сфері охорони здоров'я, правову природу медичної допомоги та медичної послуги, особливості договору про надання медичних послуг;
- знати права та обов'язки суб'єктів медичних правовідносин, загальну характеристику дефектів надання медичної допомоги, а також поняття, види та порядок притягнення медичних працівників до юридичної відповідальності.

Тема 1. Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.

Поняття, предмет, метод, принципи медичного права. Медичні правовідносини: поняття, види, склад. Система і джерела медичного права. Чинне законодавство України про охорону здоров'я. Міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини та охорони здоров'я.

Тема 2. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.

Поняття, ознаки та види медичної допомоги. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин. Види медичних послуг. Загальна характеристика договору про надання медичних послуг та його основні ознаки. Суб'єктний склад та зміст договору про надання медичної послуги. Істотні умови договору про надання медичної послуги. Новітні технології у сфері охорони здоров'я.

Тема 3. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.

Загальна структура і класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я.

Особисті немайнові права: поняття, види, зміст. Одержання медичної допомоги в контексті реалізації права на життя. Правові положення щодо штучного переривання вагітності. Евтаназія: правовий та моральний аспекти. Право на охорону здоров'я та медичну допомогу. Лікарська таємниця.

Тема 4. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.

Поняття пацієнта та його права. Права пацієнта в окремих напрямках медичної діяльності. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні. Правове регулювання професійних прав медичних працівників. Юридична регламентація професійних обов'язків медичних працівників. Правовий статус законних представників та інших суб'єктів медичних правовідносин.

Тема 5. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.

Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види. Юридична оцінка дефектів надання медичної допомоги. Законодавче закріплення експертної діяльності в Україні. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні. Висновок експерта. Законодавче регулювання контролю якості медичної допомоги. Умови та порядок здійснення контролю якості медичної допомоги.

Тема 6. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.

Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність медичних працівників. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів. Поняття та види форм захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: самозахист; альтернативне розв'язання конфліктів; допомога незалежних громадських об'єднань; звернення до професійних медичних асоціацій.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р		л	п	лаб.	інд.	с. р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	5	2	2			1							
Тема 2. Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні.	3	2				1							
Тема 3. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	3		2			1							
Тема 4. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	5	2	2			1							
Тема 5. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	5	2	2			1							
Тема 6. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	3		2			1							
Тема 7. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	5	2	2			1							
Тема 8. Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина	3					3							

(цілителство) за законодавством України.												
Тема 9. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Правове забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя в Україні.	2					2						
Тема 10. Донорство за законодавством України. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.	3					3						
Тема 11. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.	2					2						
Тема 12. Правове регулювання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	2					2						
Тема 13. Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів.	2					2						
Тема 14. Правова регламентація косметології і спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина). Санаторно-курортна справа. Медичний туризм.	2					2						
ІНДЗ	не передбачено											
Усього годин	45	10	12			23						

7. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	2
2.	Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні.	2
3.	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	2
4.	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	2
5.	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	2
	Всього:	10

8. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	2
2.	Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	2
3.	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	2
4.	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	2
5.	Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	2
6.	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	2
	Всього:	12

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Медичне право України в системах права і законодавства. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	1
2.	Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні.	1
3.	Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	1
4.	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	1
5.	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	1
6.	Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	1
7.	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	1
8.	Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина (цілительство) за законодавством України.	3
9.	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Правове забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя в Україні.	2
10.	Донорство за законодавством України. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.	3
11.	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.	2
12.	Правове регулювання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	2
13.	Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів.	2
14.	Правова регламентація косметології і спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина). Санаторно-курортна справа. Медичний туризм.	2
	Разом :	23

10. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ РОБІТ – не передбачено

11. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ – не передбачено

12. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ – не передбачено

13. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, ВНЕСЕНИХ У МАТРИКУЛИ – не передбачено

14. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА (РС):

1. Складання юридичних кросвордів та підготовка рефератів із відповідних тем навчальної дисципліни.
2. Участь у роботі студентського наукового гуртка та виступи на наукових форумах.
3. Підбір відео та аудіо матеріалів із тем навчальної дисципліни.

15. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

При оцінюванні студентів приділяється перевага стандартизованим методам контролю:

- тестування (усне, письмове, комп'ютерне);
- структуровані письмові роботи;
- структурований контроль практичних навичок;
- контроль виконання практичної роботи;
- усне опитування;
- усна співбесіда.

Форми контролю:

Попередній (вхідний) контроль слугує засобом виявлення наявного рівня знань студентів для використання їх викладачем на практичному занятті як орієнтування у складності матеріалу. Проводиться з метою оцінки міцності знань та з метою визначення ступеня сприйняття нового навчального матеріалу.

Поточний контроль – контроль самостійної роботи студентів щодо вивчення навчальних матеріалів. Здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості студента до заняття. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни відбувається по завершенню її вивчення, проводиться у формі заліку і вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 116 балів. Під час підсумкового контролю враховуються результати складання здачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою робочої програми.

ПРИМІТКА: Кафедра визначає форми контролю відповідно до навчального плану з дисципліни.

ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ПО ЗАВЕРШЕННЮ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні дисципліни (залікового кредиту) – 200.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Студенту за кожне практичне заняття виставляється оцінка за 12-бальною шкалою.

Кількість балів, яку студент набирає з дисципліни, визначається як середнє арифметичне загальних оцінок, отриманих на практичних заняттях, та переводиться за 200-бальною шкалою.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами.

Бали з дисципліни конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за 4-бальною шкалою
170-200 балів	5 – відмінно
140-179 балів	4– добре
101-139 балів	3 – задовільно
100 балів і менше	2– незадовільно

Схвалено на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін
„ 31 ” серпня 2016 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, професор

І. М. Мельничук

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ
ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ**

Бали	Критерії оцінювання
1	Виставляється у тих випадках, коли студент не розкриває зміст навчального матеріалу, не виконав практичної роботи, не оформив протокол.
2	Виставляється студенту, коли він погано орієнтується в навчальному матеріалі, що виявляється шляхом пропонування йому додаткових запитань, виявляє незнання змісту виконання практичної роботи.
3	Виставляється студенту, коли він фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, допускає грубі помилки у визначенні понять та при використанні термінології, виконав практичну роботу, частково оформив протокол.
4	Виставляється, коли студент орієнтується в основному матеріалі, але не може самостійно і послідовно сформулювати відповідь, спонукаючи викладача пропонувати йому навідні питання, фрагментарно виконав практичну роботу.
5	Виставляється студенту, коли він фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, виконав практичне завдання не до кінця.
6	Виставляється студенту, коли він відтворює основний навчальний матеріал, але при його викладенні допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, визначення юридичних понять недостатні, недооформив протокол заняття.
7	Виставляється студенту у випадку, коли він розкриває основний зміст навчального матеріалу; допускає незначні порушення у послідовності викладення матеріалу, при використанні наукових понять та юридичних термінів, нечітко формулює висновки, орієнтується в методиці виконання практичної роботи, виконав її не в повному обсязі.
8	Виставляється у випадку, коли студент розкриває основний зміст навчального матеріалу; дає неповні визначення понять; допускає неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, виконав практичну роботу, але допустив незначні помилки.
9	Виставляється студенту, коли він розкриває основний зміст навчального матеріалу; дає повні визначення юридичних понять та термінів, допускаючи незначні порушення у послідовності викладення, самостійно, зі знанням методики виконав практичну роботу, але допустив неточності у послідовності проведення роботи.
10	Виставляється у тих випадках, коли студент виявляє повне знання фактичного матеріалу, вмє аналізувати, оцінювати та розкривати суть юридичних явищ і процесів; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; логічно будувати висновки, оформив протокол практичного заняття, допускаючи незначні помилки при застосуванні наукових термінів і понять.
11	Виставляється студенту, коли він показує глибокі, міцні та системні знання в об'ємі навчальної програми, безпомилково відповідає на всі запитання, обґрунтовано формулює висновки, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу студента, грамотно і послідовно, зі знанням методики, виконав практичну роботу; в повному об'ємі оформив протокол практичного заняття, правильно застосовуючи наукові терміни та поняття.
12	Виставляється студенту, коли він самостійно, грамотно і послідовно, з вичерпною повнотою, використовуючи дані додаткової літератури, відповів на запитання з проявом вміння характеризувати різноманітні юридичні явища та процеси; чітко та правильно дає визначення та розкриває зміст наукових термінів і понять, самостійно та правильно виконав практичну роботу, без помилок оформив протокол практичного заняття.

Оцінювання поточної успішності проводиться за дванадцятибальною рейтинговою шкалою. Оцінка за практичне заняття вважається позитивною, якщо вона становить 4,0 і більше балів. При цьому враховуються всі види робіт, передбачені методичною вказівкою для студентів при вивченні теми практичного (семінарського) заняття.

Схвалено на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін
„ 31 ” серпня 2016 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, професор

І. М. Мельничук

16. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавство у сфері охорони здоров'я

- Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-ХІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>
- Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х // <http://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
- Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>
- Цивільний кодекс України від 16.01.2013 №435-ІV // <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
- Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2947-14>
- Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>
- Цивільно-процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-ІV // <http://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>
- Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>
- Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-ІV // <http://zakon.rada.gov.ua/go/1129-15>
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІV // <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>
- Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 № 60/95-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/60/95-вр>
- Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів» // http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/F950061.html
- Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 15.02.1995 № 62/95-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр>
- Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» від 05.07.2001 № 2586-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2586-14>
- Закон України «Про донорство крові та її компонентів» від 23.06.1995 № 239/95-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/239/95-вр>
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя» від 24.02.1994 № 4004-ХІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/4004-12>
- Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 23.12.2010 № 2861-VІ // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2861-17>
- Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 № 1645-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>
- Закон України «Про імплантацію електрокардіостимуляторів» від 14.09.2000 № 1950-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1950-14>
- Закон України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 № 123/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/123/96-вр>
- Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-ІV // <http://zakon.rada.gov.ua/go/964-15>
- Закон України «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2000 № 1489-ІІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/1489-14>
- Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-ХІІ // <http://zakon.rada.gov.ua/go/4038-12>

Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16.07.1999 № 1007-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-14>

Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14.01.1998 № 16/98-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/16/98-вр>

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/504/96-вр>

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням» від 18.01.2001 № 2240-III // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2240-14>

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>

Закон України «Про ліцензування окремих видів господарської діяльності» від 01.06.2000 № 1775-III // <http://zakon.rada.gov.ua/go/1775-14>

Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/go/108/95-вр>

Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>

Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 № 1788-XII // <http://zakon.rada.gov.ua/go/1788-12>

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 № 3773-VI // <http://zakon.rada.gov.ua/go/3773-17>

«Клятва лікаря» (затверджено Указом Президента України №349 від 15.06.1992 р.) // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/349/92>

Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Рада Європи, Ов'єдо, 4 квітня 1997 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>

Декларація прав людини і особистої свободи медичних працівників: Всесвітня медична асоціація, 30 жовтня 1985 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>

Гельсінська декларація. Рекомендації для лікарів, які проводять біологічні обстеження людини. Прийнята 18-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Гельсінкі, Фінляндія, червень 1964 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. // http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004

Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. // http://zakon.rada.gov.ua/go/995_015

Підручники, посібники

Базова література:

1. Братанюк Л. Є. Основи права і законодавства в охороні здоров'я : підручник. – 2-е вид. виправл. – К.: Медицина, 2011. – 544 с.
2. Волков В. Д. Медичне право України: практикум / В. Д. Волков, Л. М. Дешко, Ю. В. Мазур; Донец. нац. ун-т, Донец. нац. мед. ун-т ім. М. Горького. — Донецьк: Сучасний друк, 2010. — 249с.
3. Дерягин Г. Б. Медицинское право : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / Г. Б. Дерягин, Д. И. Кича, О. Е. Коновалов. – М.: ЮНИТА – ДАНА: Закон и право, 2010. – 239с.
4. Колоков Г. Р. Медицинское право: учебное пособие / Г. Р. Колоков, Н. И. Махонько. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашко и К», 2009. – 452с.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. — 5-те вид., допов. — Х.: Право, 2013. — 376с.
6. Медичне правознавство / [А. А. Бабанін, О. О. Миронова, О. В. Біловицький, О. Ю. Скрєбкова]. — Сімферополь: Ната, 2012. — 552 с.
7. Медичне право: нормативно-правові акти : [збірник] / І. Я. Сенюта, Ю. С. Гуменюк, М. М. Семерак, Х. Я. Терешко. — Л.: ЛОБФ «Медицина і право», 2008. — 520с.
8. Медико-правовий тлумачний словник / [упорядники: Сенюта І. Я., Терешко Х. Я., Хлібороб Н. Є., Цибак О. В.]. — К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2010. — 408с.
9. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник / [Берн І., Езер Т., Коен Дж. та ін.]; за наук. ред. І.Сенюти. — Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. — 552с.
10. Право на медичну допомогу в Україні – 2008 / Харківська правозахисна група. — Харків: Права людини, 2009. — 268 с.
11. Процесуальні, організаційні та етичні основи судово-медичної експертизи в Україні: [навчально-методичний посібник] / М. В. Банчук, В. В. Войченко, Г. А. Зарицький, О. Ю. Петрошак; за заг. редакцією проф. В. Д. Мішалова. — К., 2010. — 243 с.
12. Сашко С. Ю. Медицинское право: учеб. пособие / С. Ю. Сашко, Л. В. Кочорова. — М.: ГЭОТАР – Медиа, 2009. — 352с.
13. Стеценко В. Ю. Медичне право України : підручник / В. Ю. Стеценко, І. Я. Сенюта; за заг. ред. д.ю.н., проф. С. Г. Стеценка. —К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. — 507с.
14. Судова медицина. Медичне законодавство : підручник у 2 кн. / [М. В. Банчук, В. Ф. Москаленко, Б. В. Михайличенко та ін.]; за ред. акад. НАМН України, проф. В. Ф. Москаленка, проф. Б. В. Михайличенка. — 2-е вид., виправл. — Кн. 2: Медичне законодавство : Правова регламентація лікарської діяльності. — К.: ВСВ «Медицина», 2012. — 496с.
15. Сучасне українське медичне право: монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. — К.: Атіка, 2010 — 496с.
16. Хміль І. Ю. Законодавче забезпечення лікарської діяльності : навчальний посібник / І. Ю. Хміль, Б. В. Михайличенко, О. І. Артеменко. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 208с.
17. Ціборовський О. М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я / О. М. Ціборовський, С. В. Істомін, В. М. Сорока. — К., 2011. — 72с.
18. <http://moodle.tdmu.edu.ua> – СДО moodle.

Допоміжна література:

1. Антонов С. В. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної пацієнтові невдалим медичним втручанням / С. В. Антонов // Управління закладом охорони здоров'я. — 2007. — № 7.
2. Бабанін А. А. Правознавство : підручник / А. А. Бабанін, К. Г. Нікітіна, В. І. Ясинський. — Сімферополь, 2005. — 704 с.
3. Бабанін А. А. Актуальные вопросы нормативно-правового обеспечения здравоохранения современной Украины / А. А. Бабанін, Б. Л. Куцевол, М. В. Масаев // Актуальные проблемы правового регулирования медицинской деятельности: Материалы 2-й Всероссийской научно-практической конференции. Москва, 26 марта 2004 г. / Под общ. ред. д.ю.н. С. Г. Стеценка. — М.: Юрист, 2004. — С. 58-59.

4. Галай В. О. Способи захисту прав пацієнтів в Україні: науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 72 с.
5. Галай В. О. Удосконалення української практики звернення за захистом прав пацієнтів до Європейського суду з прав людини / В. О. Галай // Медичне право України. – 2009. – № 3. – С. 15.
6. Гревцова Р. Ю. Конфлікти з пацієнтами: юридичні засоби запобігання та розв'язання / Р. Ю. Гревцова // Управління закладом охорони здоров'я. – 2007. – № 9.
7. Гревцова Р. Ю. Юридична відповідальність медичних працівників за правопорушення у сфері охорони здоров'я / Р. Ю. Гревцова // Управління закладом охорони здоров'я. – 2007. – № 4.
8. Грузева Т. С. Право на здоров'я в міжнародному і вітчизняному законодавстві // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я в Україні. – 2003. – № 3. – С. 71.
9. Домбровська О. В. Зміст конституційного права на життя людини та громадянина / О. В. Домбровська // Право України. – 2002. – № 5. – С. 37–41.
10. Медичне право України: проблеми паліативної допомоги та медико-соціального обслуговування населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. з мед. права [«III міжнар. наук.-практ. конф. з мед. права»]. (Львів, 22-24 квіт. 2010 р.) / Всеукр. громад. орг. "Фундація мед. права та біоетики України" / упоряд. І. Я. Сенюта та ін. – Л.: Медицина і право, 2010. – 315с.
11. Медичне право України: проблеми управління та фінансування охорони здоров'я : матеріали III Всеукр. науково-практ. конф. з мед. права [«II Міжнар. науково-практ. конф. з мед. права»]. (Львів, 23-24 квіт. 2009 р.) / Всеукраїнська громадська організація "Фундація медичного права та біоетики України"; Львівський обласний благодійний фонд "Медицина і право"; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівський національний медичний ун-т ім. Данила Галицького / упоряд. І. Я. Сенюта. – Л.: Медицина і право, 2009. – 331с.
12. Медицинское право Украины : учеб. пособие / [В. Д. Волков, Л. Н. Дешко, В. П. Заблоцкий и др.]. – Донецк: Изд-во ДонНУ, 2005. – 268с.
13. Мельник В. І. Організаційні і правові аспекти судово-психіатричної експертизи у кримінальному процесі: посібник для судових психіатрів / В. І. Мельник, А. В. Мельник. – К.: Наук. світ, 2005. – 149 с.
14. Морозов А. М. Актуальні питання професійної відповідальності лікарів в сучасній Україні / А. А. Морозов, А. В. Степаненко, С.В. Кучеренко // Управління закладом охорони здоров'я. – 2007. – № 1. – С. 60–66.
15. Москаленко В. Ф. Право на охорону здоров'я: современное определение и трактовка в конституции Европейского Союза / В. Ф. Москаленко // Запорожский медицинский журнал. – 2006. – № 2. – С. 183-187.
16. Первомайский В. Б. Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза: заблуждения и реальность / В. Б. Первомайский, А. В. Канищев // Архів психіатрії. – 2006. – Т.12, №1-4. – С.175-179.
17. Сенюта І. Я. Спосіб захисту прав людини в сфері охорони здоров'я у порядку кримінального судочинства: деякі теоретико-практичні аспекти людини / І. Я. Сенюта // Медичне право України. – 2008. – № 1. – С. 61.
18. Сенюта Ірина Ярославівна. Медичне право: право людини на охорону здоров'я: [монографія]. — Л. : Астролябія, 2007. — 223с.
19. Сенюта І. Я. Проблеми реалізації права дитини на охорону здоров'я: деякі аспекти // Проблеми бездомних та безпритульних дітей. Стан та перспективи вирішення: [Матеріали наук.-практ. конф. Львів, 8 лист. 2005 р.]. - Львів, 2005. - С. 69-74.

20. Сенюта І. Я. Гарантії забезпечення права на охорону здоров'я / І. Я. Сенюта // Науковий Вісник Львівського юридичного інституту МВС України. – 2004. – № 2 (2). – С. 181–192.
21. Стеценко В. Ю. Производство судебно-медицинской экспертизы в уголовном процессе / В. Ю. Стеценко // Проблемы борьбы с преступностью и подготовки кадров для органов внутренних дел: Тез. докл. Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. Дню бел. науки (Минск, 24 янв. 2007 г.) / М-во внутренних дел Респ. Беларусь, Акад. МВД. - Минск: Акад. МВД Респ. Беларусь, 2007. – С. 150-151.
22. Стеценко В. Ю. Судово-медична експертиза у кримінальному процесі: теоретичний аспект / В. Ю. Стеценко // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XIII регіональної науково-практичної конференції, (м. Львів, 8-9 лютого 2007 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. – С. 578-579.
23. Стефанчук Р. О. Право на здоров'я як особисте немайнове право фізичних осіб / Р. О. Стефанчук, А. М. Зелінський // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. – 2003. – № 2. – С. 40–45.
24. Шинкарьова І. М. Дослідження розподілу робочого часу лікарів і середнього персоналу загальної практики сімейної медицини / І. М. Шинкарьова // Україна. Здоров'я нації. – 2007. - №1. – С.104-108.

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронний підручник «Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник»
2. Матеріали для підготовки студентів до практичних занять
3. Матеріали для підготовки студентів до лекцій